

İlgili Kanun / Madde
6100 S. HMK/27

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ
Esas No. 2024/6707
Karar No. 2024/10412
Tarihi: 02.07.2024

- HUKUKİ DİNLENİLME HAKKI
- MAHKEMENİN HUKUKİ DİNLENİLME HAKKINI HER İKİ TARAF DA EŞİT OLARAK TANIMASININ GEREKTİĞİ
- DAVACININ TANIĞININ DİNLENMEMESİ DAVACININ İSPAT HAKKINI KULLANMASINA OLANAK TANIMAMAK ANLAMINA GELECEĞİ

ÖZETİ: Davanın tarafları, müdâhiller ve yargılamanın diğer ilgilileri, kendi hakları ile bağlantılı olarak hukuki dinlenilme hakkına sahip olup bu hak, yargılama ile ilgili olarak bilgi sahibi olunmasını, açıklama ve ispat hakkını, mahkemenin, açıklamaları dikkate alarak değerlendirmesini ve kararların somut ve açık olarak gerekçelendirilmesini içermektedir.

Mahkeme, iki tarafa eşit şekilde hukuki dinlenilme hakkı tanıyarak hükmünü vermelidir. Anayasa'nın 36 ncı maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının en önemli unsuru olan hukuki dinlenilme hakkı, adil yargılanma hakkı içinde teminat altına alınmıştır. Bu hakka, tarafın hâkime meramını anlatma hakkı ya da iddia ve savunma hakkı da denilmektedir.

Hukuki dinlenilme hakkı açıklamada bulunma hakkını ve dolayısıyla delil bildirme, bildirilen delillerin toplanmasını ve değerlendirilmesini de kapsar. Davanın taraflarının, usul hukuku hükümlerine aykırı olarak ispat hakkını kullanmalarının kısıtlanması, iddia ve savunma hakkının kısıtlanması sonucunu doğurur.

Somut olayda İlk Derece Mahkemesince iki davacı tanığının dinlenmesi için Karabük İş Mahkemesine talimat yazılmış, 02.11.2022 tarihli celsede ise yazılan

talimatların işlemsiz iadesine karar verilerek dava sonuçlandırılmıştır. Davacının ispat hakkını kullanmasına imkân verilmeden yargılamanın sona erdirilmesi hukuki dinlenilme hakkının ihlali niteliğindedir. Belirtilen sebeple; davacı tanıkları dinlenilerek davacıya ispat hakkını kullanabilme imkânı tanındıktan sonra tüm dosya kapsamına göre yeniden değerlendirme yapılmak suretiyle işin esasına yönelik karar verilmelidir. Temyiz edilen kararın açıklanan sebeplerle bozulması gerekmektedir.

Taraflar arasındaki alacak davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince davanın reddine karar verilmiştir.

Kararın davacı vekili ve katılma yoluyla davalı vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince başvuruların ayrı ayrı esastan reddine karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davacı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; iş sözleşmesinin davacı tarafından emeklilik nedeniyle feshedildiğini, işverenin isteği üzerine istifa dilekçesi verdiğini, kıdem tazminatı ödeneceği yönünde belgeler imzalatıldığını, işverenin isteğiyle arabuluculuk tutanağı tutulacağını bildirildiğini ve davacının tüm yasal haklarını elde edeceği inancıyla işverenin talimatlarına uyduğunu, tazminat ve diğer alacaklarına karşılık 59.751,31 TL tahsil edilebildiğini, fesihden sonra yaşanan süreçte arabuluculuk dosyası oluşturulduğunu ve 2021/134856 sayılı ihtiyari arabuluculuk belgesi düzenlendiğini, arabuluculuk belgelerinin hukuken geçersiz olup arabuluculuk sürecinin yasal mevzuata uygun gerçekleştirilmediğini, ihtiyari arabuluculuk sürecini yürüten arabulucunun aynı zamanda davalının vekili olduğunu, davacının arabuluculuk başvurusunun bulunmadığını, sürecin işverenin talimatıyla yürütüldüğünü, baskıyla tutanakların imzalatılarak 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (6098 sayılı Kanun) 420 nci maddesi uyarınca ibra etkisi kazandırılmaya çalışıldığını, kıdem tazminatı bordrosunun aksine ödemenin içinde diğer işçilik alacaklarını da kapsadığı yönünde düzenlendiğini, arabuluculuk görüşmelerinin hiç yapılmadığını, arabulucunun daveti ile görüşmenin yapıldığı adrese gidildiğini, ihtiyari arabuluculuk önünde imzalatılan anlaşma belgesi ve diğer tutanakların suretlerinin davacıya verilmediğini, arabuluculuk ücreti eşit olarak ödeneceği hâlde ücretin tamamının davalı tarafından ödeneceğinin

kararlaştırıldığını, bütün bu hususların dikkate alınarak davaya konu edilen alacaklar yönünden işin esasına girilerek bakiye kıdem tazminatı, yıllık ücretli izin, fazla çalışma, hafta tatili ile ulusal bayram ve genel tatil ücretlerinin davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde; tarafların ihtiyari arabulucu önünde dava konusu alacaklara ilişkin anlaşma belgesi düzenlediğini, davacının ilk anlaşma belgesinin geçersizliğinin iptali veya geçersizliği yönünde bir karar sunmadan dava açamayacağını, alacakların zamanaşımına uğradığını, davacının belirsiz alacak davası açmasında hukuki yararı bulunmadığını savunarak davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; davacının dava konusu alacaklar yönünden davalı ile ihtiyari arabuluculuk sürecinde anlaşarak anlaşma belgesinin düzenlendiği, üzerinde anlaşılan hususlarda dava açılmayacağı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı davacı vekili ve katılma yoluyla davalı vekili istinaf başvurusunda bulunmuşlardır.

B. İstinaf Sebepleri

1. Davacı vekili; arabuluculuk sürecine ilişkin dava dilekçesindeki iddialarını tekrarlayarak İlk Derece Mahkemesince yargılamanın gereği gibi sürdürülmediği ve sonuçlandırılmadığını, tanıklar dinlenmeden ve deliller toplanmadan karar verildiğini belirterek İlk Derece Mahkemesi kararının ortadan kaldırılması ve davanın kabulüne karar verilmesi istemi ile istinaf yoluna başvurmuştur.

2. Davalı vekili; davalı lehine maktu olarak hükmedilmesi gereken vekâlet ücretinden daha az vekâlet ücretine hükmedilmesinin hatalı olduğunu belirterek istinaf yoluna başvurmuştur.

C. Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; davacının dava dilekçesinde ihtiyari arabuluculuk anlaşma belgesinin düzenlenmesi ile ilgili kesin hükümsüzlük iddiası yanında irade fesadı iddialarında da bulunduğu, irade fesadı hâlleri için 6098 sayılı Kanun'un 28 vd. maddelerinde irade fesadının ortadan kalktığı tarihten itibaren bir yıl içinde ileri sürerek dava açması gerektiği, ihtiyari arabuluculuk anlaşma belgesinin 01.07.2021 tarihinde düzenlendiği işbu davanın ise 30.07.2022 tarihinde açıldığı dikkate alındığında irade fesadı iddiası süresinin geçtiği ancak kesin hükümsüzlük iddiasının kanunun emredici hükümlerine, ahlaka ve kamu düzenine aykırılık hallerini kapsadığından her zaman incelenmesinin mümkün olduğu, dosya kapsamına göre 6098 sayılı Kanun'un 27 nci maddesi uyarınca dava konusu alacaklara ilişkin imzalanan 01.07.2021 tarihli ve 2021/134856 sayılı ihtiyari arabuluculuk anlaşma belgesinde kesin hükümsüzlük

nedenlerine ilişkin yapılan iddiaların çelişkili olduğu ve bu yönde bir tespit yapılmadığı ayrıca davalı lehine hükmedilen vekâlet ücretinde hata bulunmadığı gerekçeleriyle tarafların istinaf başvurularının ayrı ayrı esastan reddine karar vermiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Davacı vekili; istinaf dilekçesinde ileri sürülen gerekçeler ve resen dikkate alınacak nedenlerle Bölge Adliye Mahkemesi kararının ortadan kaldırılması ve davanın kabulüne karar verilmesi istemi ile temyiz yoluna başvurmuştur.

C. Gerekçe

1. Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme

Uyuşmazlık davada hukuki dinlenilme hakkının kısıtlanıp kısıtlanmadığına ilişkindir.

2. İlgili Hukuk

1. 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın (Anayasa) "*Hak arama hürriyeti*" başlıklı 36 ncı maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

2. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "*Hukuki dinlenilme hakkı*" kenar başlıklı 27 ncı maddesinin birinci fıkrası "*Davanın tarafları, müdahiller ve yargılamanın diğer ilgilileri, kendi hakları ile bağlantılı olarak hukuki dinlenilme hakkına sahiptirler.*" düzenlemesini içermektedir.

3. Değerlendirme

1. Davanın tarafları, müdahiller ve yargılamanın diğer ilgilileri, kendi hakları ile bağlantılı olarak hukuki dinlenilme hakkına sahip olup bu hak, yargılama ile ilgili olarak bilgi sahibi olunmasını, açıklama ve ispat hakkını, mahkemenin, açıklamaları dikkate alarak değerlendirmesini ve kararların somut ve açık olarak gerekçelendirilmesini içermektedir.

2. Mahkeme, iki tarafa eşit şekilde hukuki dinlenilme hakkı tanıyarak hükmünü vermelidir. Anayasa'nın 36 ncı maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının en önemli unsuru olan hukuki dinlenilme hakkı, adil yargılanma hakkı içinde teminat altına alınmıştır. Bu hakka, tarafın *hâkime meramını anlatma hakkı* ya da *iddia ve savunma hakkı* da denilmektedir.

3. Hukuki dinlenilme hakkı açıklamada bulunma hakkını ve dolayısıyla delil bildirme, bildirilen delillerin toplanmasını ve değerlendirilmesini de kapsar. Davanın taraflarının, usul hukuku hükümlerine aykırı olarak ispat hakkını kullanmalarının kısıtlanması, iddia ve savunma hakkının kısıtlanması sonucunu doğurur.

4. Somut olayda İlk Derece Mahkemesince iki davacı tanığının dinlenmesi

için Karabük İş Mahkemesine talimat yazılmış, 02.11.2022 tarihli celsede ise yazılan talimatların işlemsiz iadesine karar verilerek dava sonuçlandırılmıştır. Davacının ispat hakkını kullanmasına imkân verilmeden yargılamanın sona erdirilmesi hukuki dinlenilme hakkının ihlali niteliğindedir. Belirtilen sebeple; davacı tanıkları dinlenilerek davacıya ispat hakkını kullanabilme imkânı tanındıktan sonra tüm dosya kapsamına göre yeniden değerlendirme yapılmak suretiyle işin esasına yönelik karar verilmelidir. Temyiz edilen kararın açıklanan sebeplerle bozulması gerekmektedir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

1. Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının **ORTADAN KALDIRILMASINA,**

2. İlk Derece Mahkemesi kararının **BOZULMASINA,**

Bozma sebebine göre davacı vekilinin diğer temyiz itirazlarının incelenmesine şimdilik yer olmadığına,

Peşin alınan temyiz karar harcının istek hâlinde ilgisine iadesine,

Dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

02.07.2024 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.